

ITEM No. 14650/52

HUNGARY

EDUCATION /1002/
RELIGION
YOUTH

M.J.
26 Nov
VIII - 7069

A 15 Year Old Everyday Schoolgirl's Life In
A Small Village.

SOURCE SALZBURG/GRAZ: 15 yr. old schoolgirl from NEMES-MEDVES /Komitat Vas/, who attended the elementary school there from 1944 until 1948. From 1948 to 30 May 1952 attended the Állami Általános Iskola in VASSZENTMIHÁLY. From June 1952 worked as casual laborer on maintenance of border security installations at NEMES-MEDVES and escaped to Austria with entire family on 3 July 1952. Sub source reported own experiences and observations only.

DATE OF OBSERVATION: Until 30 May 1952.

* * *

Egy tanuló, aki 1951/52 iskolaévben az Állami Általános Iskola nyolcadik osztályát elvégezte VASSZENTMIHÁLY-on, az alábbiakban vázolta élete és menekülése történetét:

"NEMESMEDVES-en laktam szüleimnél. Az iskolaév alatt életem meglehetősen egyhanguan telt el. Minden reggel pontosan 1/2 7 órakor felkeltem, hogy 8 órára VASSZENTMIHÁLY-on az iskolában lehessenek. 7 órára elkészültem a mosakodással és öltözkövéssel, utána leültem reggelizni. Édesanyám többnyire egy csésze tejet, vagy tejeskávét, vagy ha ez nem volt, egy tányér rántottlevest egy darab kenyérrel adott nekünk. A három kilométeres utat az iskoláig biciklín félóra alatt tettem meg, úgy, hogy nyolc órára mindig pontosan bent voltam. Csak rossz idő esetén volt ez az igen kellemetlen számomra, mert nem volt esőköpenyem és-bőrig áztam.

/more/

HUNGARY

/cont'd/

1.

Az iskola előtt már vártak rám a barátom és miután biciklimet az iskola udvarán biztonságba helyeztem, társaimmal bementünk az osztályba. Télen VASSZENTMIHÁLY-on laktam rokonaimnál, mert a csuszós, fagyos uton nehéz lett volna biciklin közlekedni. Ilyenkor csak 7 óra felé keltem fel és maradt elég időm az öltözködésre és reggelizésre, mivel az iskolától mindössze 7 percre laktam.

Sajnos, télen sokat fáztam, mert az osztályunkban a kályha csak gyengén volt fűtve.

Az osztály maga az épület baleszárnyában volt; kb. 6x10 m. nagyságú volt és két nagy világos ablaka az utcára nézett. A belépőt siralmas látvány fogadta. A falak már füstösek és piszkosak voltak a kályhából kiszivárgó koromtól, no meg a terem közepén függő petróleumlámpától, mely szintén állandóan füstölt, ha meggyújtották.

A tanteremben 25 pad volt két sorban felállítva, mindegyikében két tanuló fért el. Azonkívül egy pódium egy tanári székkal, valamint egy kísérleti asztal egészítette ki a tanterem berendezését.

A padok nem voltak valami jó állapotban, mert legtöbbször hiányzott a támlája, azonkívül a tanulók "unalomukban" mindenféle "ábrákat" véstek bele. Ezáltal némelyik pad felülete olyan szálkás volt, hogy a tanulók ruházata megakadt benne.

A pódium felett a falon a kommunista állami címer függött, alatta RÁKOSI fényképe volt elhelyezve, melynek jobb és baloldalán SZTALIN és LENIN képei díszlegtek. A terem jobboldali falán fizikai és kémiai ábrák voltak felfüggesztve, valamint két fatábla, melyeken ugyancsak a fizika és a kémia tárgykörébe tartozó képek voltak. Azonkívül egy úgynevezett "történelmi fal" a MOSZKVA-ban BUDAPEST-en és PRÁGA-ban megtartott katonai parádékat, valamint jelentős politikusokat, mint LENIN, SZTALIN, BULGAGIN, RÁKOSI és FARKAS ábrázolt, - valamilyen eseménnyel kapcsolatban.

A terem baloldali falán egy "Hegy és Vízrajzi Térkép" függött, mellette pedig Magyarország politikai térképe volt elhelyezve. Az ablakok előtti virágtartókban félig elszáradt szobavirágok éktelenkedtek.

A terem "fődisze" azonban a sarokban lévő

/more/

HUNGARY

/cont'd/

2.

cserépkályha volt. Ezt az idő vasfoga már igen kikezdte. Helyenként hiányoztak már belőle a csempek, úgy, hogy a fűtés alkalmával vastag füstgomolyag áradt belőle és az percek alatt könnyeket csalt a tanulók szemébe. Ilyenkor az összes ablakokat kitérték és a tanulók arra való hivatkozással, hogy "fáznak", felálltak helyeikről és a tanítást félbe kellett szakítani a szellőztetés tartamára.

Ha a sötétség beálltával a terem közepén lévő pertóleumlámpát meggyújtották, annak "pislogó fénye" mellett a tanterem leginnákk egy siralomházhoz hasonlított. Ezt a rossz világítást ismét arra használtuk fel, hogy panaszkodtunk "nem látunk a tábláig és nem tudjuk leírni azt, ami rajta áll". Valóban az utolsó padokból a legjobb akarat mellett sem lehetett a tábláig látni. Természetesen ez csak a téli hónapokban fordult elő, amikor a ködös időjárás miatt délelőtt is szükség volt a lámpafényre.

Osztályomban a heti tanrend a következő volt:

<u>HÉTFŐ:</u>	8.--	h -tól	8.30	h-ig.....	Számtan
	9.--	" "	9.30	"	Magyar nyelv
	10.--	" "	10.30	"	Földrajz
	10.30	" "	11.--	"	Történelem
	11.--	" "	11.30	"	Fizika
<u>KEDD:</u>	8.30	" "	9.--	"	Számtan
	9.30	" "	10.--	"	Alkotmánytan
	10.--	" "	10.30	"	Magyar nyelv
	Szünet				
	11.30	" "	12.--	"	Kémia
	12.--	" "	1.--	"	Ének
<u>SZERDA:</u>	8.30	" "	9.--	"	Geologia
	9.30	" "	10.--	"	Történelem
	10.30	" "	11.--	"	Fizika
	11.--	" "	11.30	"	Magyar nyelv
	13.--	" "	14.--	"	Kézimunka
<u>CSÜTÖRTÖK:</u>	8.--	" "	8.30	"	Számtan
	8.30	" "	9.--	"	Magyar nyelv
	10.30	" "	11.--	"	Kémia
	11.--	" "	11.30	"	Történelem
	12.30	" "	13.--	"	Alkotmánytan

/more/

HUNGARY

/cont'd/

3.

<u>PÉNTEK:</u>	8.--	h-tól	8.30	h-ig	1.....	Geologia
	8.30	"	9.--	"	.....	Magyarnyelv
	10.30	"	11.--	"	.....	Egészségtan
	11.30	"	12.--	"	.....	Alkotmánytan
	12.--	"	13.--	"	.....	Torna
	13.--	"	14.--	"	.....	Hittan

SZOMBAT: Szület.

Mivel az én osztályomban a VII. és VIII. osztály tanulóit összevonták és közösen tanították, úgy a tanrendben található "lyukas órákon" önálló foglalkozást iktattak be.

A számtant, földrajzot, kémiát, fizikát és a fiuk részére a kézügyességi gyakorlatokat az igazgató, MOLNÁR Alajos tanította.

A tanítónő, BEBES Magdolna, magyart, történelmet, egészségtant, alkotmánytant adott elő, azonkívül a torna és kézimunkaórákat is ő tartotta.

Bár az orosz nyelv kötelező tantárgyként volt vezetve, tanerő hiányában ezt az órát sohasem tartották meg.

A tantárgyak közül az alkotmánytant szeretjük a legkevésbé, mert ez politikai órának számított, amely mindannyiunkat "hidegen" hagyott. Ilyenkor csupa "elcsépeelt téma", mint pl. a szovjet alkotmány, orosz és magyar tervgazdaság, a magyar demokratikus alkotmány, Magyarország és a Szovjet egymáshoz való viszonya, a munkások helyzete a múltban és jelenben, a munkások helyzete a nyugati államokban, az 1919-es forradalom, a szocialista forradalom Oroszországban, valamint a Polgárok Jogai és Kötelességei a Népi Demokráciában, - került előadásra. Mivel ezeket a témákat a végtelenségig ismételtgették, már annyira untuk a dolgot, hogy a legtöbbször oda sem hallgattunk. Jegyzeteket nem kellett készítenünk, hanem a tankönyvből, mely az "Alkotmánytan" címet viselte, kívülről mondtuk fel a tanulásra feladott szöveget. Ez az érdeklenség meg is látszott az osztályzatunkon, mert legtöbbször végén hármas és kettesel zártuk le ezt a tantárgyat. Tőse, - mely a legjobb osztályzatnak számított, közülünk senkinek sem volt. Maga a tanárnő, BEBES sem mutatott nagy érdeklődést e tantárgy iránt, ami meg is látszott a száraz és vontatott előadásain, mely unalmunkat még in-

/more/

HUNGARY

/cont'd/

4.

kább fokozta. Mindamellet szerettük őt, mert nem volt szigorú és bukás nélkül "megusztuk" ezt a tantárgyat is. A magyar nyelvet, amely kedvenc tantárgyainkhoz tartozott, szintén BEBES tanította. Csak a tankönyv azon részeit, amelyek PUSKIN, GORKIJ, valamint DOSZTOJEVSZKIJ és SZTALIN műveit tárgyalták, hanyagoltuk el szemmel láthatóan, mert azokon az órákon, melyeken ezekről a dolgokról "kellett volna felelnünk" mindig némaság vagy dádó-gás uralkodott az osztályban. Amikor a könyv eme részén szerencsésen túlestünk, elmúlt a "krízis" és iamét jó feleleteket lehetett hallani.

A többi tantárgyak közül csak a történelemnél látszott az orosz befolyás, mert a tankönyv egyes része a "kommunista forradalom fejlődésével" valamint Oroszország fejlődésével foglalkozott. Azonkívül némely fejezet a magyar és orosz kommunizmus közötti párhuzamot tárgyalta.

A többi tankönyvek minden orosz befolyástól mentesek voltak.

Legjobban a torna és a kézimunkaórákat kedveltük. Szép idő esetén az udvaron lévő sportpályán tornáztunk, ahol időnként kézi és kosárlabdaveszélyeket rendeztünk, valamint talajtorna és atlétikai gyakorlatokat végeztünk. Ezek az órák igen vidám hangulatban folytak le, mert BEBES, akit mellelég igen kedveltünk, szintén velünk tartott. Mivel csak 24 éves volt, úgy tekintettük őt mint egy jó pajtást, aki mindig gondoskodott a változatosságról. Télen a tornaórákat az osztályokban tartották és helyszüke miatt ilyenkor csak könnyű, svéd gyakorlatokat végeztünk.

A lányok részére tartott kézimunkaóra alatt a fiúk kézügyességi gyakorlatokat végeztek lombfűrészekkel, vagy pedig az anyagból különböző formákat, mint pl. gombokat, gyömbösféléket, vagy csinos kosarakat készítettek. Az agyagot és a lombfűrészeket az iskola borsájtotta rendelkezésre.

A kézimunkaórák alatt csinos terítőket himeztünk, vagy hazulról hozott és öreg holmiból felfejtett pamutból különböző hasznos holmikat kötöttünk vagy horgoltunk.

/more/

HUNGARY

/cont'd/

5.

Év végén ezekből a dolgokból kézimunka-kiállítást rendeztünk az illető nevével ellátva, melyet mindenki belépődíj nélkül megtekinthetett. Izlésesen himzett terítők, párnák és kötött holmik, valamint horgált pulloverek, harisnyák stb. voltak a kiállított holmik között láthatók.

VASSZENTMIHÁLY-on és környékén tulnyomórészen vallásos emberek laktak, akik nagy gondot fordítottak arra, hogy gyermekeikből hitű férfiakat és nőket neveljenek. Bár az iskolánkban nem volt hitoktatás, az önkéntes hittanórákat, amelyeket MURÁNYI László plebános ur tartott, minden tanuló kivétel nélkül látogatta. Ezeket az órákat hetenként egyszer, pénteken, az iskola befejezése után 13-14 h-ig tartottuk. Előírás szerint a hittanórákat a tanítótestület valamelyik tagjának jelenlétében kellett volna megtartania. Az erre a célra kijelölt személyek MOLNÁR igazgató és BERES tanítónő voltak, akik azonban legtöbbször nem jelentek meg, mivel nem voltak kommunista beállítottságúak és így a plebános urnak szabad kezet engedtek.

Ezek az órák a katekizmusból és a bibliából tanultunk, s bár hittankönyvünk nek volt, a plebános ur részleteket olvasott fel belőle, ennek alapján jegyzeteket készítettünk, amelyet azután a következő hittanóra kivülről megtanultunk. Annak ellenére, hogy a hittankönyvek teljesen eltűntek a könyvpiacról, mégis nagyon soknak közülünk volt hazulról hozott katekizmusa vagy bibliája, melyek még a régi békevilág iskolaéveiből maradtak vissza. Nekem is volt egy jatekizmusom, amelyből egyik rokonom még 1936-ban tanult.

A többi tankönyvet minden év elején meg kellett vásárolnunk, mivel az új tanévek kezdetén mindig új kiadások jelentek meg, úgy, hogy használt könyvet senki sem vehetett a felsőbb osztályok tanulótól.

A tankönyveket az iskola szerezte be. Kölcsönkönyveket csak munkások, vagy kommunisták gyerekei kaphattak, kulákok és középparasztok gyermekei semmiféle kedvezményben vagy kölcsönzésben nem részesülhettek.

A VIII. osztály tankönyveinek az árai a következők voltak:

/more/

HUNGARY

/cont'd/

6.

Számtan	4.- ft.
Pöldrajz	3.- "
Magyar nyelv és irodalom	5.- "
Magyar nyelvtan.	4.- "
Helyesírás	3.- "
Történelem	4.- "
Értekezés	3.- "
Alkotmánytan	4.- "
Énekkönyv	2.- "
Összesen	32.- forint.

Iskolai füzeteket, ceruzákat és egyéb, a tanév közben előforduló dolgokat pl. színes ceruzákat, rajzfüzeteket, stb. a tanulóknak sajátmaguknak kellett vásárolniók.

A VIII. osztályban nekem és társaimnak az 1951/52-es iskolaévben kb. 20 füzetre volt szükségünk.

Tandíjat nem kellett fizetni, mivel az Állami Általános Iskola látogatása kötelező volt.

Szabadidő és szórakozás.

A tanítás befejezése után 13 órakor ismét felültem a biciklimre és hazakerikáztam NEMESMEDVÉS-re.

Ebéd után visszavonultam tanulni. Siettem a tanulással, hogy annak befejezése után édesanyámnak a háztartásban segítségére lehessenek. Nyáron kimentem a konyhakertbe és ott dolgoztam estig, télen pedig varrással és fehérnemű javításával töltöttem az időmet. Mivel új holmik beszerzésére nem volt pénzünk, mindig akadt bőven javítanivaló. Stoppolnivaló is mindig volt bőven, mert a harsányok annyira lyukasak voltak, hogy kijavításuk már külön művészetet igényelt. Este a vacsoránál azután ismét együtt volt a család. Ilyenkor többnyire tej és kenyér került az asztalra, vagy pedig az ebérről visszamaradt és felmelegített ételt kaptuk. Vacsora után elbeszélgettünk a napi eseményekről, s miután a mosogatással végeztem, néhány "jó könyv kíséretében", amelyeket úgy kéz alattadtunk tovább egymásnak, pl. Jókay, Mikszáth és Herczeg regényeket, - lefeküdtem az ágyba és sokszor

/more/

HUNGARY

/cont'd/

7.

11 óráig is olvastam. Ezalatt a szomszéd szoba nyitott ajtaján keresztül sokszor hallottam, amikor szüleim jövőnk felől aggódtak és arról beszéltek, hogy mi lesz szegény gyerekeikből ebben a kommunista világban. Ilyenkor édesapám vigasztalta anyámat mondván: "Ne félj, a jó Isten nem fogja elhagyni a magyarokat, egyszer csak vége lesz a megpróbáltatások idejének is."

Estéként gyakran hallgattuk Nagyanyám elbeszéléseit is a "régi jó világról", amikor még mindenki úgy élhetett és tehetett, ahogyan akart. A szép karácsonyi ünnepekről és a finom ételekről, melyek hallatára még a nyálunk is kicsordult. Néha annyira beleéltem magam ebbe a régi jó világba, hogy szinte nehezemre esett visszatérni a valóságba.

Lefekvés előtt sohasem felejtettünk el az esti imánkba egy fohászt belefűzni: "Isten add, hogy úgy legyén, mint régen volt".

A vasárnapok annyiban különböztek a hétköznapiaktól, hogy ilyenkor reggel 7 órakor, a reggeli után nagyanyámmal és hugommal elmentünk VASSZENTMIHÁLY-ra a templomba, mivel NEEMESMEDVES-nek nem volt saját temploma. A szentmisét sohasem mulasztottuk el. A mise után barátnőimmal sétálni mentem, déli 12 órára pedig otthon kellett lennem, mert édesanyám nagyon szigorúan vette a vasárnapi ebéridő betartását. Meg is jelentünk pontosan mert a vasárnapi ebéd a viszonyokhoz képest mindig "in-csiklandó" volt. A leves után sültpecsenye következett burgonyakörítéssel és utána valamilyen édes sütemény, nyáron rétes, télen pedig pogácsa.

Vasárnap délután ismét találkoztam barátnőimmal és szép idő esetén nagyobb sétákat tettünk, esős időben pedig összejöttünk valamelyik barátnőnk házában, ahol nótadélutánokat rendeztünk, vagy kézimunkáztunk, tracsoltunk.

Hazatérve előkészítettem másnapi könyveimet a tanrend szerint és vacsora után korán lefeküdtem aludni, hogy hétfőn frissen, kipihenve mehessek az iskolába.

Iskolai szünnapok.

A VASSZENTMIHÁLY-i Általános Iskolában az 1951/52-es tanévben a karácsonyi szünet december 23-tól január 7-ig tartott, húsvéti szünet nem volt. Nagypénteken

/more/

ITEM No. 14650/52

HUNGARY

/cont'd/

8.

még be kellett mennünk az iskolába, csak Nagyszombaton, Husvétvasárnapon és Husvéthétfőn szünetelt a tanítás. Pünkösdkor csak a két ünnepen volt szünet. A többi katolikus ünnepeket teljesen eltörölték. Helyettük a következő kommunista ünnepeket vezették be; ezeken a tanítás szünetelt: Március 9. "RÁKOSI születésnapja", március 15-e "Nemzeti ünnep", április 4-e "Felszabadulás ünnepe", Május 1. "Munkaünnep" és december 21. "SZTALIN születésnapja". Ezen ünnepnapokat megelőzően az igazgató rövid szavakban méltatta az elkövetkezendő ünnep jelentőségét. Mi azonban ezzel keveset törődtünk és csak annak örültünk, hogy másnap tovább alhatunk.

EVAL.COMMENT: Names UNCONFIRMED.

Subject conditions in general accordance with several previous reports on similar schools.

The conditions of the teaching of religion deserve particular attention since they are much better than those reported on for most Hungarian elementary and middle schools. Above might suitably be used also in a featuring program. Its sober and convincing sound is undoubtably to be praised.